

NOTAT

Til: **Regionsrådet den 16. juni 2015**

Sagsnr.: 14011458

Dato: 04. maj 2015

Bilag 3

Behandling af indkomne kommentarer til Regions Hovedstadens udkast til overigt over den forventede offentlige indsats på jordforureningsområdet i 2015

Notatet indeholder et kort resume af de indkomne kommentarer og administrationens bemærkninger til disse. Notatet omfatter kommentarer fra tre kommuner, HOFOR, et bylaug/vandværk og en borger med administrationens bemærkninger hertil. Endvidere har to kommuner svaret, at de ikke har kommentarer til udkastet og to borgere har reageret med henvendelser, som ikke havde med regionens offentlige indsats i forhold jordforureningsområdet at gøre. Disse to borgeres henvendelser er videregivet til rette instans.

Albertslund Kommune

Kommunen stiller en række spørgsmål til de lokaliteter på regionens oversigter som ligger i kommunen:

Der spørges således til:

- Regionens planer for to lokaliteter (Harrestrup Mose og Herstedhøje), som ikke er med på regionens liste over igangværende/planlagte undersøgelser,
- Status for en lokalitet (Nyvej 10), som er på regionens liste over igangværende oprensninger,
- Begrundelse for at afværgepumpningen på to lokaliteter (Roskildevej 22-30 og Djursvang 3) er lukket når en tredje afværgepumpning overfor samme forurening stadig er i funktion. Kommunen spørger også til hvad regionens planer er med en række eksisterende monitoringsboringer på/omkring de to lokaliteter,
- Status og regionens planer for 5 monitoringslokaliteter (Risby Losseplads, Galgebakken Sønder, Herstedvesterstræde 56, fabriksparken 26, Herstedøstergade 46).

Albertslund Kommune kommer endvidere med en generel kommentar til, at det ser ud til at regionen ikke får anmeldt sløjfede boringer til GEUS. Albertslund Kommune

oplyser, at de forsøger at rydde op i boreriger der ikke benyttes, og opfordrer regionen til at få lukket de boreriger, som ikke længere anvendes.

Administrationens bemærkninger til Albertslund Kommunes kommentering

For størstepartens vedkommende indeholder Albertslunds Kommunes kommentering af regionens udkast til indsats 2015 spørgsmål til status og planer for en række lokaliteter med igangværende/afsluttede aktiviteter i kommunen, som der i administrationens svarudkast svares konkret på. Endvidere opfordrer kommunen generelt regionen til, at denne får sløjfet gamle undersøgelses- og monitoringsboringer, som er udført af regionen, og som ikke længere finder anvendelse.

Mht. boringsløjning har Albertslund Kommunen sideløbende med kommentarerne til regionens offentlige indsats i 2015 fremsendt flere lister med specifikke boreriger, hvor regionen er blevet bedt om tilbagemelding om status i forhold til anvendelse og løjning. Administrationen har svaret særskilt på disse henvendelser.

Generelt kan det siges, at administrationen er meget opmærksom på, at der er en række boreriger, især udført af de tidligere amter, hvor der ikke er blevet taget stilling til fremtidig anvendelse/sløjning. Det er en meget stor opgave at få gennemgået alle gamle undersøgelser og få klarhed over boringsstatus herunder om borerigerne kan genfindes, hvis de ikke med sikkerhed er sløjfede. Det er derfor en opgave, administrationen søger at løfte lidt hen ad vejen, når regionen bliver gjort opmærksom på konkrete gamle boreriger.

Mht. nye boreriger udført i forbindelse med kortlægnings- og videregående undersøgelser har administrationen den praksis, at boreriger, der ikke skal bruges fremadrettet, skal sløjfes i forlængelse af undersøgelsen. Korrekt indberetning heraf til GEUS, er en del af regionens procedure for boringsløjning.

Frederiksberg Kommune

Kommunen bemærker, at regionen ikke har ændret strategi i forhold til, hvornår den systematiske kortlægning af Frederiksberg og Københavns Kommuner skal påbegyndes, og at regionens indsats på Frederiksberg fortsat er meget begrænset, på trods af at:

- hele kommunen ligger i indvindingsoplandet til Frederiksberg Vand A/S med indvinding af grundvand til drikkevandsproduktion på 2,5 mio. m³ grundvand årligt
- hele kommunen er udpeget som et område med særlige drikkevandsinteresser eller et område med drikkevandinteresser
- der er meget følsom anvendes i kommunen (Danmarks tættest befolkede kommune).

Frederiksberg Kommune opfordrer regionen til at prioritere de kendte sager, hvor der kan være indeklimaproblemer, herunder Holger Danskes Vej 89, som regionen opfordres til at prioritere til udførelse af afværgetiltag i 2015.

Kommunen anmoder også regionen om i 2015 at prioritere at optimere afværgeanlæggene og derved afværgetiltagene overfor forureningerne på Howitzvej/Solbjergvej (lok. nr. 147-00002, 147-00015, 147-00015), da forureningerne herfra udgør en trussel for indvindingsboringen FF2.

Kommunen oplyser endvidere, at der i 2014 er konstateret nye, væsentlige forureninger på:

- Nyvej 17, hvor de er konstateret meget kraftig forurening med chlorerede opløsningsmidler i poreluft og grundvand. Regionen opfordres derfor til at prioritere undersøgelse af om forureningen udgør en risiko for boliger på nærtliggende arealer og for grundvandet,
- Godthåbsvej 150, hvor der ligeledes er konstateret væsentlig forurening med chlorerede opløsningsmidler. Ejendommen ligger mindre end 100 m fra indvindingsboringen FF1.

Frederiksberg Kommunes henleder ydermere regionens opmærksomhed på, at der i kommunens grundvandsovervågning for 2014, er påvist stigende koncentrationer af chlorerede opløsningsmidler i nogle monitoringsboringer, som på længere sigt vurderes at kunne udgøre en risiko for Frederiksberg Vands indvinding i områderne:

- Teknisk Skole ved Nørrebro Bycenter, København
- Jernbane Alle, Vanløse, København
- Bülowsvej, Frederiksberg

Frederiksberg Kommune anser vandindvindingen på Frederiksberg for at være af regional betydning med en årlig indvinding på ca. 2,5 mio. m³ til drikkevandsproduktion. Nedlukning heraf vil betyde tilsvarende øget indvinding andet sted i regionen.

Grundvandsmodelberegninger viser også, at et stop i indvindingen på Frederiksberg vil føre til stigninger i grundvandsspejlet centralt på Frederiksberg på op til 8-16 meter, hvilket vurderes at kunne få negative konsekvenser for bygninger i både Frederiksberg og Københavns kommuner (vand i kældre).

Frederiksberg Kommune har udarbejdet en indsatsplan for grundvandsbeskyttelse for årene 2014-2018, som sendes til høring i februar 2015. Formålet med indsatsplanen er at beskytte grundvandsressourcen, ved at tilvejebringe et grundlag for at prioritere og planlægge indsatsen og beskrive efter hvilke retningslinjer og mål forvaltningen af grundvandsressourcen i Frederiksberg Kommune skal foregå. Planen indeholder en strategi med en forebyggende indsats, en opsøgende indsats, en overvågnende indsats og en afværgende indsats. Region Hovedstaden er en vigtig aktør i relation til alle typer af indsatser i forhold til beskyttelse af grundvandsressourcen.

Frederiksberg Kommune opfordrer derfor indtrængende regionen til at øge den offentlige undersøgelses- og afværgeindsats på jordforureningsområdet i Frederiksberg Kommune og i indvindingsoplandet til Frederiksberg Vand A/S.

Administrationens bemærkninger til Frederiksberg Kommunes kommentering

Der er rigtig mange forurenede grunde i regionen, og det er regionsrådets grundlæggende prioritering, at indsatsen sker først, hvor der er størst risiko og hvor indsatsen samtidig giver mest rent grundvand for pengene. Sideløbende hermed prioriterer regionen også en indsats i forhold til boliger, hvor der er høj risiko for indeklimaet på grund af afdampning fra jordforurening.

I november 2014 godkendte regionsrådet en ny plan for regionens jordforureningsindsats. Efterfølgende har administrationen udarbejdet en pjece "Vejen til ren jord og rent vand", som beskriver de kriterier, regionen lægger til grund for den daglige prioritering af jordforureningsindsatsen. Pjecen er sendt ud til kommunerne i regionen med mail den 19. marts 2015.

Med den nye plan er det regionens højeste prioritet i løbet af de næste 10 år, at fokusere og afslutte indsatsen mod jordforurening med chlorerede opløsningsmidler i de områder, hvorfra der indvindes 80 % af drikkevandet i regionen. Det er samtidig i disse områder, det vil være billigst at beskytte grundvandet. Frederiksberg Kommune ligger ikke inden for dette højest prioriterede område. Det betyder, at indsatsen i de områder, hvor de resterende 20 % af drikkevandet indvindes, herunder de grundvandstruende forureninger i Frederiksberg Kommune, hvor der ikke allerede er etableret oprensede foranstaltninger, ikke er prioriterede inden for de næste 10 år.

På de forurenede grunde, hvor der er etableret oprensede foranstaltninger i Frederiksberg Kommune, vil der ske løbende optimering af anlæggende, hvor effekt af og omkostninger til indsatsen vil blive vurderet.

I løbet af foråret afholder administrationen en række møder om den nye jordplan. Der har således været holdt møde med Frederiksberg Kommune den 22. april 2015, hvor den nye jordplan har været drøftet.

I forhold til indeklimarisiko, prioriterer regionen at gennemføre undersøgelser og afværge på de lokaliteter, hvor der ud fra den kendte viden er størst risiko i forhold til aktuel anvendelse til bolig.

Konkret vedr. spørgsmålet angående regionens aktiviteter på Holger Danskes Vej 89 er der i forbindelse med udarbejdelse af detailprojekt for indeklimaafværge udført nye indeklimamålinger i vinteren 2014/2015 med det formål at kunne optimere de påtænkte afværgeforanstaltninger. Resultaterne af indeklimamålingerne viste imidlertid, at jordforureningen nu ikke påvirker indeklimaet i boligerne på et niveau, der ligger over afdampningskriterierne for de stoffer, der er påvist i jorden på ejendommen. På den baggrund forventes det, at der ikke vil blive udført afværge i

forhold til indeklimaet. Regionen overvejer p.t. om der skal monitoreres på indeklimaet i en kortere periode.

Vedrørende Nyvej 17, er de omkringliggende boligejendomme blevet kortlagt på Vidensniveau 1 i marts 2015. I den forbindelse er boligejerne blevet oplyst om, at de kan få udført en forureningsundersøgelse på deres ejendom (boligundersøgelse), så det kan blive afklaret om forureningen på Nyvej 17 har spredt sig til de omkringliggende boligejendomme. Flere af naboejendommene har efterfølgende anmodet om boligundersøgelsen. Boligundersøgelserne på de ejendomme der har anmodet herom, planlægges udført i løbet af sommeren/efteråret 2015.

Herlev Kommune

Herlev Kommunes borgmester gør opmærksom på at Herlev Kommune har kendskab til tre store forureninger, der truer den eksisterende vandindvinding og allerede har medført lukning af borer på en kildeplads. Borgmesteren påpeger, at kommunen gentagne gange har gjort opmærksom på, at regionens indsats, mod især de tre store grundvandstruende forureninger (Tornerosevej 58, Herlev Hovedgade 15-17 og Vindebyvej 57), er helt utilstrækkelig.

Borgmesteren henviser til at kommunen sidste år gjorde særligt opmærksom på, at den manglende indsats resulterer i stigende grundvand og udgifter, når vandindvindingen må reduceres på grund af forurening. Udgifterne overstiger væsentligt de udgifter, som en oprensning af grundvandet til drikkevandskvalitet vil koste.

Regionen har tidligere har oplyst, at regionen forventer at opdatere risikovurdering og lave omkostningsanalyse af videregående undersøgelser og oprensninger af jordforureninger i Herlev Kommune, når kortlægning af mulige forureninger og indledende forureningsundersøgelser er afsluttet i kommunen.

Borgmesteren skriver, at han forventer at regionen snart oprenser nogle jordforureninger i kommunen frem for at prioritere kortlægning og undersøgelser. De store grundvandstruende forureninger er kortlagt og undersøgt. Det der mangler er handling og oprydning.

Borgmesteren opfordrer endvidere til at regionen fremmer hensynet til de samfundsøkonomiske udgifter, når vandindvindingerne må lukkes på grund af forurening og grundvandet stiger til terrænniveau.

Borgmesteren slutter med at opfordre regionen til snarest at tage initiativ til et samarbejde mellem region, kommune og HOFOR om en koordineret plan for indsatsen, så mest muligt af vandindvindingen kan opretholdes.

Administrationens bemærkninger til Herlev Kommunes borgmesters kommentering

Der er rigtig mange forurenede grunde i regionen, og det er regionsrådets prioritering, at indsatsen skal ske først, der hvor der er størst risiko og hvor indsatsen samtidig giver mest rent grundvand for pengene.

I november 2014 godkendte regionsrådet en ny plan for regionens jordforureningsindsats. Efterfølgende har administrationen udarbejdet en pjece "Vejen til ren jord og rent vand", som beskriver de kriterier, regionen lægger til grund for den daglige prioritering af jordforureningsindsatsen. Pjecen er sendt ud til kommunerne i regionen med mail den 19. marts 2015.

Med den nye plan er det regionens højeste prioritet i løbet af de næste 10 år, at fokusere og afslutte indsatsen mod jordforurening med chlorerede opløsningsmidler i de områder, hvorfra der indvindes 80 % af drikkevandet i regionen. Det er samtidig i disse områder, det vil være billigst at beskytte grundvandet. Kun den nordligste del af Herlev Kommune ligger inden for dette prioriterede område. Ingen af de tre forureninger, som der er nævnt i borgmesterens brev, ligger indenfor disse højest prioriterede områder.

Borgmesteren fremfører, at der mangler handling og oprydning i stedet for kortlægning og undersøgelser. Det er regionens prioritering, at der forud for en oprensningsindsats, via regionens kortlægningsindsats, skal være skaffet overblik over den samlede nødvendige indsats og omkostningerne hertil, så regionen ikke risikerer at indsatsen viser sig forgæves, pga. en endnu ikke opdaget forurening.

I regionen er der forståelse for dilemmaet vedrørende vandstigning som følge af nedsat vandindvinding. Det er imidlertid ikke et aspekt, som vurderes at kunne indgå med væsentlig vægt i prioriteringen af den offentlige indsats i henhold til Jordforureningsloven. Imidlertid er regionen interesseret i også fremadrettet, at have en tættere dialog og koordinering af kommunens, forsyningens og regionens øvrige aktiviteter. Dette kan bl.a. indebære, at det vurderes, om det via fælles indsats er muligt at undgå negative effekter af ændringer i indvindingen af drikkevand i et grundvandsområde. Et øget samarbejde om at udnytte og genbruge en belastet grundvandsressource kunne være interessant for både kommune, forsyninger og regionen.

I løbet af foråret planlægger administrationen at holde en række møder om den nye jordplan. Regionen kan ikke løse opgaven alene og ønsker at indgå i samarbejde og partnerskaber med kommuner, vandforsyninger, forskningsinstitutioner og det private erhvervsliv om at opnå de bedste helhedsløsninger. Emnet om stigende grundvandsstand kan f.eks. også tages op på de kommende møder mellem kommunerne, forsyningerne og regionen.

HOFOR

HOFOR hilser det velkommen, at indvindingsoplandene til Attemose, Hørup og Hove m.fl. kildepladser udvælges til prioritering i 2015 af den videregående undersøgelsesindsats for de mest grundvandskritiske stoffer.

Administrationens bemærkninger til HOFORs kommentering

Administrationen foreslår, at svar til HOFOR er uforment, da HOFORs kommentarerne udtrykker tilfredshed med regionens planlagte undersøgelsesindsats i 2015 i de udvalgte indvindingsoplande.

Skuldelev Bylaug og Skuldelev Vandværk I/S

Skuldelev Bylaug og Skuldelev Vandværk opfordrer regionen til fortsat at give forureningsbekæmpelsen i Skuldelev topprioritet i 2015.

Bylauget og vandværket er på borgermøde i december 2014 blevet oplyst om at regionen er nød til at prioritere sin indsats, da der ikke er penge i 2015 til alle de projekter, der er på vej. Med bylaugets og vandværkets tilbagemelding på regions planlagte indsats gøres der opmærksom på de argumenter de mener der er for at forureningen i Skuldelev skal have topprioritet:

- Regionen har allerede gjort en stor indsats overfor forureningen i området. Den indsats kan blive spildt, hvis indsatsen ikke afsluttes med afværge i forhold til de sidste (omfattende) dele af forureningen.
- Flere huse er blevet sikret mod opsivende giftige dampe. Hvis forureningen ikke fjernes eller afværges, kan nye huse blive udsat for samme gifte.
- Forureningen udgør en risiko for den fremtidige drikkevandsforsyning til Skuldelev og evt. alternativ grundvandsressource for Hovedstadsområder/regionen.
- Det virker ikke rationelt, hvis regionen stopper eller udskyder et presserende arbejde, når det er gjort 75 % færdigt.

Administrationens bemærkninger til Skuldelev Bylaugs og Skuldelev Vandværks kommentering

Regionen har igennem en årrække gennemført en indsats overfor den meget omfattende forurening på og i nærområdet af ejendommen Vestergade 5 i Skuldelev, med henblik på at afdække udbredelsen af forureningen og reducere risikoen fra den. Denne indsats har omfattet undersøgelser og oprensninger af flere delområder. Indsatsen har haft en væsentlig effekt, herunder bl.a. sikret en række huse mod opsivende dampe.

Regionen har inden for de seneste år undersøgt risikoen fra det sidste forurenede delområde, som ligger på ejendommen Vestergade 5. Den påviste forurening udgør ingen risiko for boligen på ejendommen Vestergade 5 eller for de øvrige boliger i Skuldelev.

Regionens undersøgelser har imidlertid vist, at den fundne forurening med chlorerede opløsningsmidler, som ligger delvist under fabriksanlægget på Vestergade 5, trækkes hen mod en af vandværkets drikkevandsboringer. Der er p.t. ikke fundet forurening i drikkevandsboringen eller vandværkets to øvrige boringer. På baggrund af Region Hovedstadens undersøgelser og kommunens anbefaling har vandværket valgt at lukke den ene af tre drikkevandsboringer midlertidigt. Region Hovedstadens undersøgelser viser, at der ikke er risiko for vandværket to øvrige drikkevandsboringer.

Administrationen vurderer i øjeblikket risikoen i forhold til grundvandet og ser på de mulige løsninger, som kan nedbringe risikoen i forhold til det jeres vandværk. Nogle af disse løsninger er meget omkostningstunge. Det er derfor vigtigt at danne et samlet overblik, over de mulige løsningsmodeller og afveje økonomien i forhold til miljøeffekten af disse.

Pt. er administrationen i færd med at afklare valg af oprensningsløsning og omkostningerne til denne. En oprensning indebærer, at fabriksanlægget skal nedrives, og at de økonomiske vilkår skal aftales med ejer. Det er, som i alle øvrige oprensningssager, en forudsætning at få afklaret den samlede økonomi i forbindelse med et oprensningsprojekt, før der kan ske en endelig prioritering af dette. Oprensningssagen i Skuldelev skal ligeledes vurderes og prioriteres i forhold til andre sager, som bliver klar til oprensning inden for det næste år.

Administrationen forventer at få afklaret den endelige økonomi i forbindelse med projektet i løbet af 2015.

H. Hadberg

H. Hadberg savner en sag på Tibbevangen 14 i Herlev Kommune på regionens oversigt over offentlig indsats. H. Hadberg skriver, at det handler om en meget stor mængde kemikalier, som blev anvendt i autolakeringsindustrien for over 50 år siden. Der er nedgravet beholdere, som ingen kender holdbarheden af. H. Hadberg beskriver det som en tikkende bombe i et vandindvindingsområde. H. Hadberg håber derfor at regionen i det mindste vil undersøge sagen og danne sig et overblik over problemets omfang.

Administrationens bemærkninger til H. Handbergs kommentering

Tibbevangen 14 er kortlagt på Vidensniveau 1 ud fra viden om, at der har været losseplads og ikke ud fra viden om konkret forurening. På denne baggrund er Tibbevangen 14 prioriteret til indledende forureningsundersøgelse af regionen.

Administrationen forventer, at den indledende forureningsundersøgelse på Tibbevangen 14 vil blive gennemført i 2016 eller senest i 2017, idet det er regionens plan i 2016-2017 at gennemføre indledende forureningsundersøgelser på de V1-kortlagte ejendomme i Herlev Kommune, hvor der er mistanke om, at der kan være forurening med særligt grundvandstruende stoffer.

V1-kortlægningen på Tibbevangen 14 dækker et stort areal. Derfor planlægger administrationen at spørge H. Hadberg, om han skulle ligge inde med ekstra oplysninger om de tidligere aktiviteter, som evt. kan anvendes i forbindelse med de videre undersøgelser.